

Jaarverslagenanalyse VVT 2022

De financiële positie, uitgaven, capaciteit en productie

September 2023

Intrakoop met Verstegen accountants en adviseurs en Marlyse-Research

Voorwoord

Tijd faseren heeft altijd iets arbitrairs. Zo spreken we van de periode na de financiële crisis van 2008 of typeren we het jaar 2022 als het jaar, waarin de Covid epidemie doofde. Dan lijkt het alsof deze crises oorzaken zijn van ongewilde situaties, terwijl ook vaak er sprake is van een onderliggende langetermijnverandering. Denk aan de demografie, waarbij sprake is van vergrijzing en afname instroom arbeidsmarkt. Maar ook meer gezonde langer levende ouderen. Of het verschijnsel ZZP op de arbeidsmarkt, een steeds grotere groep die voor eigen rekening en risico werkt.

In dit voorwoord bespreken we de hoofdpunten van de jaarrekeninganalyse over 2022 van de VVT-sector, die met name strategisch van aard zijn. Dat laatste verwijst er naar dat het om iets structureels gaat, relevant voor de langere termijn. Crises zijn vaak signalen voor een 'nieuwe' fase. De klimaatcrisis verwijst er naar dat we voor ingrijpende inspanningen staan in diverse sectoren. Dat impliceert dat er veel middelen voor vrijgemaakt worden en dat de economische bedrijvigheid verschuift. Zo is de arbeidsmarkt een soort slagveld geworden waar ook de gezondheidszorg moet concurreren met andere sectoren, zoals de zakelijke dienstverlening enz.

De kosten van arbeid in de sector nemen toe met 4,4%, ondanks de indrukwekkende Cao-afspraken. Echter de kosten van personeel niet in loondienst (PNIL) nemen met meer dan 20% toe. Ondanks de energiecrisis in 2022 en al het ingrijpende nieuws daarover stijgen deze samen met de onderhoudskosten minder dan 2%. Het zijn uitdrukkingen van contracten met langetermijnafspraken en daardoor dempende werking en de mate waarin men erin slaagt eigen personeel te binden en te boeien.

Kwalificatie en beschikbaarheid van personeel blijft een structureel item dat gedegen aandacht vraagt. Het verzuim in de sector stijgt structureel sinds 2013 naar boven de 9% in 2022. Covid-crisis of niet, het is een structurele trend, die al een decennium voortduurt. Eigenlijk zit hier het grootste verlies van de sector, ook in termen van continuïteit van zorg. De doelstellingen van het programma 'Waardigheid en Trots', waar eerder 2 miljard extra voor is vrijgemaakt en gericht was op meer handen aan het bed staat hierdoor serieus onder druk. Deze situatie schetst maar weer eens dat geld alleen de onderliggende vraagstukken niet oplost.

De stijging van de totale bedrijfslasten ligt op 3,8% en die van de totale opbrengsten op 2,4%. De financiële marge neemt daardoor met de helft af naar 1,1%. De solvabiliteit neemt niettemin toe en de liquiditeit is ook op orde. Allemaal gemiddeld genomen. We stellen vast dat het aantal organisaties met een verlies verdubbelt naar meer dan 100 (27%). Er zijn dus behoorlijke verschillen. Zo is er een sterke correlatie tussen omvang van de organisatie en hoogte van het rendement. Kleinere organisaties hebben gemiddeld genomen een hoger rendement. Echter juist ook de categorie met een omzet tussen de 150 en 300 miljoen staat het rendement nauwelijks onder druk. Kortom, er zijn opmerkelijke verschillen binnen de sector, hetgeen uitnodigt om nog meer van elkaar te leren.

Wat specifiek en minder makkelijk beïnvloedbaar is, is de samenstelling van het vastgoedcomplex. Zo kan nieuwbouw de kapitaalslasten omhoog sturen en dat in combinatie met een lager rendement de solvabiliteit en mogelijk je liquiditeit onder druk zetten. Een organisatie met een gedateerd gebouwencomplex, hoog energieverbruik en lage afschrijflasten kan op korte termijn nog een redelijk rendement genereren. Op lange termijn zal men echter gedwongen worden om strategische afwegingen te maken, waarbij mogelijk blijkt dat het vastgoed niet meer geschikt is om de steeds zwaardere zorg te leveren.

Zoals ik begon in dit voorwoord: het is van groot belang om meerjarenanalyses te maken van de eigen organisatie en de vraagstukken die in huis opgelost kunnen worden en deze ook echt vast te pakken. Duidelijk is dat we het dan over personeel hebben. Maar ook: welke zorg wil ik waar en voor welke doelgroep leveren? En met wie samen? Inkoop en contracteren blijven cruciaal om risico's te mitigeren. Daarbij kan samenwerken met anderen in de regio of juist opgeschaalde inkoop betekenisvol zijn ten opzichte van factoren waar je minder invloed op hebt, zoals demografie.

Prof. dr. Richard Janssen

	Voorwoord	2
1.	Inleiding	4
	1.1 Verantwoording	4
	1.2 Leeswijzer	4
2.	Financiële positie	6
	2.1 Resultaat	6
	2.2 Liquiditeit	7
	2.3 Solvabiliteit	8
3.	Bedrijfslasten	9
	3.1 Inkoopuitgaven	10
	3.2 Personeelskosten	13

1. Inleiding

1.1 Verantwoording

Intrakoop, de inkoopcoöperatie van de zorg, en Verstegen accountants en adviseurs hebben een analyse uitgevoerd op de jaarverslagen van organisaties actief in de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) die eind juni 2023 beschikbaar waren over het verslagjaar 2022. Doel van deze jaarverslagenanalyse is de financiële kengetallen en uitgaven van de VVT-sector in kaart te brengen.

De analyse is uitgevoerd op basis van 381 bruikbare jaarverslagen, voorzien van financiële cijfers over het jaar 2022 met vergelijkende cijfers over 2021¹. De onderzochte organisaties met een omzet vanaf € 1 mln. vertegenwoordigen 92% van de omzet in de sector en geven daarmee een voldoende representatief beeld van de totale sector. Bij de analyse is gebruik gemaakt van de gegevens uit DigiMV (bron: CIBG, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bewerkt en beschikbaar gesteld door Intrakoop).

Wie zijn wij

Intrakoop is de inkoopcoöperatie van de zorg voor ruim 500 zorgorganisaties met meer dan 7.000 locaties. We verbinden leden en leveranciers met elkaar. Zo maken we goede zorg betaalbaar. Verstegen accountants en adviseurs is de huisaccountant van meer dan 200 zorgorganisaties. Zij controleren de jaarcijfers en geven bedrijfseconomisch en fiscaal advies.

1.2 Leeswijzer

In deze rapportage wordt de situatie van de financiële positie en de bedrijfskosten van de Nederlandse VVT-sector in het jaar 2022 beschreven. De financiële positie wordt beschreven aan de hand van het resultaat, de solvabiliteit en de liquiditeitspositie. De bedrijfslasten worden nader getypeerd aan de hand van de inkoopuitgaven en de personeelskosten.

Personeelskosten bestaan uit:

- Salariskosten
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Overige personeelskosten en
- Kosten voor personeel niet in loondienst (PNIL)

waarvan de laatste twee in deze rapportage ook gerekend worden tot de inkoopuitgaven.

---

¹ Zorgorganisaties die in meerdere deelsectoren actief zijn, worden tot de VVT gerekend als de gesegmenteerde omzet in het segment VVT het grootst is.

De inkoopuitgaven omvatten alle uitgaven van een organisatie waar een externe factuur tegenover staat. Binnen de inkoopuitgaven wordt onderscheid gemaakt tussen:

inkoopgerelateerde exploitatiekosten, waaronder:

- Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten
- Algemene kosten
- Patiënt- en bewonersgebonden kosten
- Onderhoud en energiekosten
- Huur en leasing
- Personeel niet in loondienst
- Overige personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

en investeringen. Een indruk van de investeringen wordt verkregen door naar de afschrijvingskosten te kijken.

2. Financiële positie

De financiële resultaten in de VVT-sector staan onder druk. Het netto resultaat en de resultaatratio zijn in 2022 ongeveer gehalveerd ten opzichte van 2021. Bovendien is het aantal organisaties dat over 2022 rode cijfers presenteerde bijna verdubbeld. Daar komt bij dat VVT organisaties nog altijd te maken hebben met de gevolgen van corona. In 2022 is de financiële schade daarvan nog voor een belangrijk deel gecompenseerd via diverse regelingen. Die mogelijkheden zijn in 2023 niet meer aan de orde, terwijl de financiële gevolgen, bijvoorbeeld de kosten van aanhoudend hoog ziekteverzuim, nog altijd merkbaar zijn.

Figuur 1 Financiële kengetallen VVT sector 2022

	Norm	2022	2021
Resultaat			
Totaal netto resultaat (x € 1 mln.)		240	497
Resultaatratio		1,1%	2,4%
EBITDA(R)		7,4%	8,6%
Solvabiliteit			
Totaal eigen vermogen (x € 1 mln.)		6.561	6.306
Weerstandvermogen c.q. omzetratio	15%	30,9%	30,5%
Liquiditeit			
Liquiditeitsratio	1	1,6	1,6

2.1 Resultaat

De resultaatratio over 2022 is 1,1%. Deze ratio is daarmee gehalveerd ten opzichte van 2021 (2,4%). Het nettoresultaat van de 381 onderzochte organisaties bedraagt in 2022 € 233 miljoen positief tegenover € 486 miljoen positief in 2021. Het aantal zorgorganisaties met een negatief resultaat is toegenomen, van 55 in 2021 tot 104 in 2022. Dat betekent dat 27% (2021: 15%) van de ouderzorgorganisaties een verlies meldt.

De getoonde daling van het resultaat is feitelijk nog wat sterker omdat er in de resultaten over 2021 sprake is van een incidentele kostenpost; de resultaten werden in 2021 namelijk incidenteel negatief beïnvloed door de Cao-regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn'. Voor de hieruit voortvloeiende verplichtingen hebben de organisaties in de VVT in het verslagjaar 2021 een voorziening moeten treffen. De omvang daarvan is bij veel organisaties substantieel.

De financiële gevolgen van corona, zoals de personele en materiële meerkosten, zijn in belangrijke mate via verschillende regelingen gecompenseerd. De indirecte gevolgen komen echter voor rekening van de zorgorganisaties en worden zichtbaar in de resultaten. Het gaat daarbij onder meer om de uitvoering van (investerings-) projecten en programma's die tijdens de coronaperiode geen doorgang konden vinden.

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2022 gestegen met +2,4% naar € 21,3 mld. De omzetstijging wordt vooral verklaard door de indexatie van de tarieven. Het volume lijkt slechts licht toegenomen. De

getoonde stijging van de zorgopbrengsten is procentueel nog wat hoger dan de hiervoor vermelde 2,4%. Dit houdt verband met het feit dat in 2021 de VVT organisatie een substantiële opbrengst vanuit de subsidie voor de zorgbonus incasseerden. Dit was in 2022 niet meer aan de orde.

Een belangrijke kanttekening blijft dat het resultaat in de VVT-sector nog altijd voor een belangrijk deel gevormd wordt door het overschot op de vergoeding van kapitaallasten. De vergoeding van kapitaallasten in de intramurale ouderenzorg is veelal hoger dan de kosten van afschrijving, rente en huur. De exacte invloed daarvan op de resultaten wordt niet zichtbaar in de jaarrekeningen, maar bekend is dat bij veel VVT-organisaties het overschot op de kapitaallasten wordt 'gebruikt' voor compensatie van de tekorten op de zorgexploitatie. Dit is op langere termijn en in het algemeen een onwenselijke situatie. Het overschot op de dekking van kapitaallasten is namelijk vooral 'boekhoudkundig' van aard. Op de langere termijn zijn de middelen die voor kapitaallasten worden ontvangen ook daadwerkelijk nodig om het zorgvastgoed op peil te houden. De aangekondigde neerwaartse bijstelling van de NHC-tarieven met 8% maakt het extra noodzakelijk dat de zorgexploitatie van VVT-organisaties op orde wordt gebracht.

Als wordt gekeken naar organisatiegrootte, wordt duidelijk dat de kleinste organisaties (omzet tot € 10 mln.) gemiddeld nog altijd het meest rendabel zijn. Ook valt op dat de hierboven genoemde daling van de resultaatratio voor de VVT-sector als geheel niet of minder lijkt te gelden voor de zorgaanbieders met een omzet tussen de € 150 en € 300 miljoen: hun resultaatratio is in 2022 nauwelijks lager dan in 2021. In deze omzetklasse bevinden zich echter een viertal VVT-organisaties met een relatief groot rendement (de hoogste heeft een resultaatratio van 8,6%). Deze vier zorgorganisaties hebben een relatief groot aandeel omzet uit intramurale Wlz-activiteiten. De overige organisaties in deze categorie laten resultaten zien die in lijn liggen met het sectorbeeld.

Figuur 2 Resultaatratio naar omvang zorgorganisatie

<i>NVTZ-Omzetklasse</i>	<i>Aantal 2022</i>	<i>Resultaatratio 2022</i>	<i>Resultaatratio 2021</i>
€ 0 tot € 10 mln.	106	2,3%	4,4%
€ 10 tot € 25 mln.	84	1,1%	2,0%
€ 25 tot € 60 mln.	76	0,9%	2,2%
€ 60 tot € 150 mln.	68	1,3%	2,5%
€ 150 tot € 300 mln.	27	2,0%	2,2%
€ 300 mln. of meer	20	0,6%	2,1%

Wat verder opvalt is dat de structureel dalende trend in EBITDA(R) (de vrije kasstroom) zich in 2022 verder heeft doorgezet: de EBITDA(R) als percentage van de totale opbrengsten bedroeg over 2022 7,4% versus 8,6% in 2021. Dit wordt veroorzaakt door de gedaalde resultaten. De kapitaallasten (rente-, huur- en afschrijvingslasten) zijn in 2022 op ongeveer hetzelfde niveau als in 2021 gebleven.

In de afgelopen jaren is het EBITDA(R)-percentage structureel gedaald van 9,7% in 2014 naar 7,4% in 2022. Deze trend zal gevolgen hebben voor de bereidheid van banken bij het verstrekken van financieringen.

2.2 Liquiditeit

De liquiditeitspositie van de onderzochte organisaties, uitgedrukt in de liquiditeitsratio, is ondanks de mindere resultaten in 2022 gelijk gebleven. De ratio bedraagt 1,6 per zowel eind 2022 als eind 2021. Over het algemeen geldt als vuistregel dat de liquiditeitsratio minimaal 1,0 moet zijn. Het aantal organisaties dat niet aan deze norm voldoet, is in 2022 gestegen van 51 naar 57. Het totaal van de beschikbare liquide middelen op 31 december 2022 is daarentegen met 17% gestegen. Eind 2022 hebben de organisaties gezamenlijk ongeveer € 4,3 mld. in kas (2021: € 3,7 mld.). De langlopende

schulden zijn grofweg gezien gelijk gebleven. Bedroegen de langlopende schulden eind 2021 nog € 4,6 mld., eind 2022 is dit saldo € 4,5 mld.

2.3 Solvabiliteit

Het weerstandsvermogen² in de VVT sector is in 2022 in stand gebleven en zelfs nog iets verbeterd, namelijk van 30,0% in 2021 naar 30,5% in 2022. De balansratio³ is gestegen van 41,4% in 2021 naar 41,8% in 2022. Het totale eigen vermogen van de VVT-organisaties stijgt met € 0,3 mld. naar € 6,6 mld.

Het aantal organisaties met een weerstandsvermogen lager dan de gangbare minimumnorm van 15% is vrijwel gelijk gebleven. Eind 2022 zaten 108 VVT-organisaties onder de norm versus 105 in 2021. Eind 2022 zijn er 21 VVT-organisaties met een negatief eigen vermogen. Dit is een toename ten opzichte van 2021, toen er 17 VVT-organisaties met een negatief eigen vermogen waren. Dit zijn voornamelijk zorgaanbieders die relatief veel zorg leveren in het deelsegment Wijkverpleging.

Voor de beoordeling van de financiële positie van de VVT-organisaties is ook de zogenaamde loan-to-value van belang. Deze ratio geeft de verhouding weer tussen de langlopende leningen en de boekwaarde van bezittingen die met die leningen zijn gefinancierd. In tegenstelling tot de hiervoor benoemde ratio's is er voor de loan-to-value geen duidelijke algemene norm. Als het percentage echter hoger ligt dan 75%, dan is dit een indicatie dat bezittingen relatief zwaar zijn gefinancierd met lang vreemd vermogen. De VVT-sector als geheel zit hier met 47,6% (2021: 48,9%) duidelijk onder.

---

² Solvabiliteitsratio of weerstandsvermogen: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale bedrijfsopbrengsten.

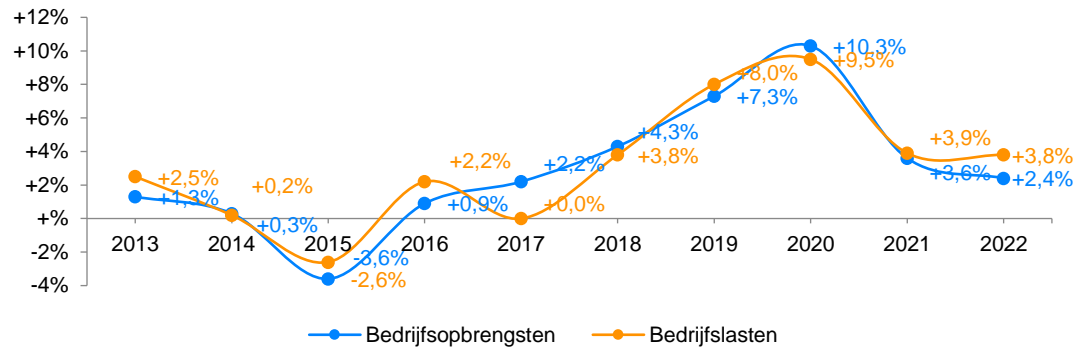
³ Balansratio: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het totale vermogen.

3. Bedrijfslasten

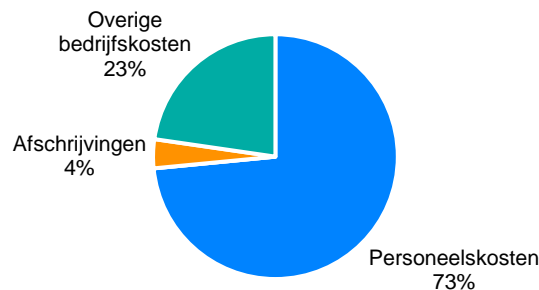
In 2022 ziet de VVT-sector de totale bedrijfslasten toenemen met +3,8% naar in € 20,9 mld. De bedrijfslasten zijn hiermee sterker gestegen dan de omzet (+2,4%), met als gevolg een verslechtering van het resultaat. De totale sectoromzet – in feite de kosten voor de Nederlandse samenleving aan de ouderenzorg – bedraagt bij de onderzochte organisaties € 21,3 mld.

Figuur 3 Ontwikkeling bedrijfslasten/-opbrengsten VVT 2012-2022

De totale personeelskosten, inclusief inhuur van derden, nemen in 2022 bijna driekwart van de totale lasten in beslag. De overige bedrijfskosten, waartoe het grootste deel van de inkoopuitgaven wordt gerekend, omvatten 20% van de totale lasten van een gemiddelde VVT-organisatie.

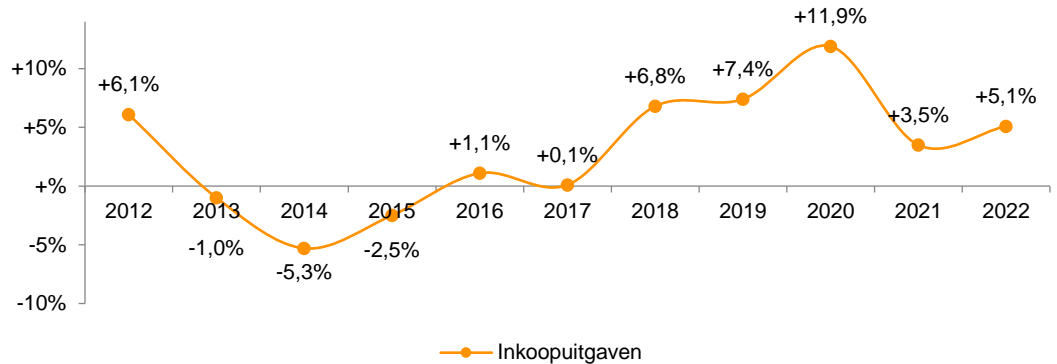
Figuur 4 Aandeel personeelskosten in totale bedrijfslasten VVT

3.1 Inkoopuitgaven

Tot de inkoopuitgaven van een organisatie worden alle inkoopgerelateerde exploitatiekosten en de afschrijvingen op de investeringen gerekend. In 2022 ziet de sector een stijging van de inkoopuitgaven met +5,1%. De eerdere toename van +11,9% in 2020 is vooral het gevolg van de zorgbonus die bij veel organisaties op de overige personeelskosten (grotendeels inkoop) werden afgeboekt. De totale inkoopuitgaven bedragen bij de onderzochte organisaties € 7,5 mld.

Figuur 5 Ontwikkeling inkoopuitgaven VVT 2012-2022

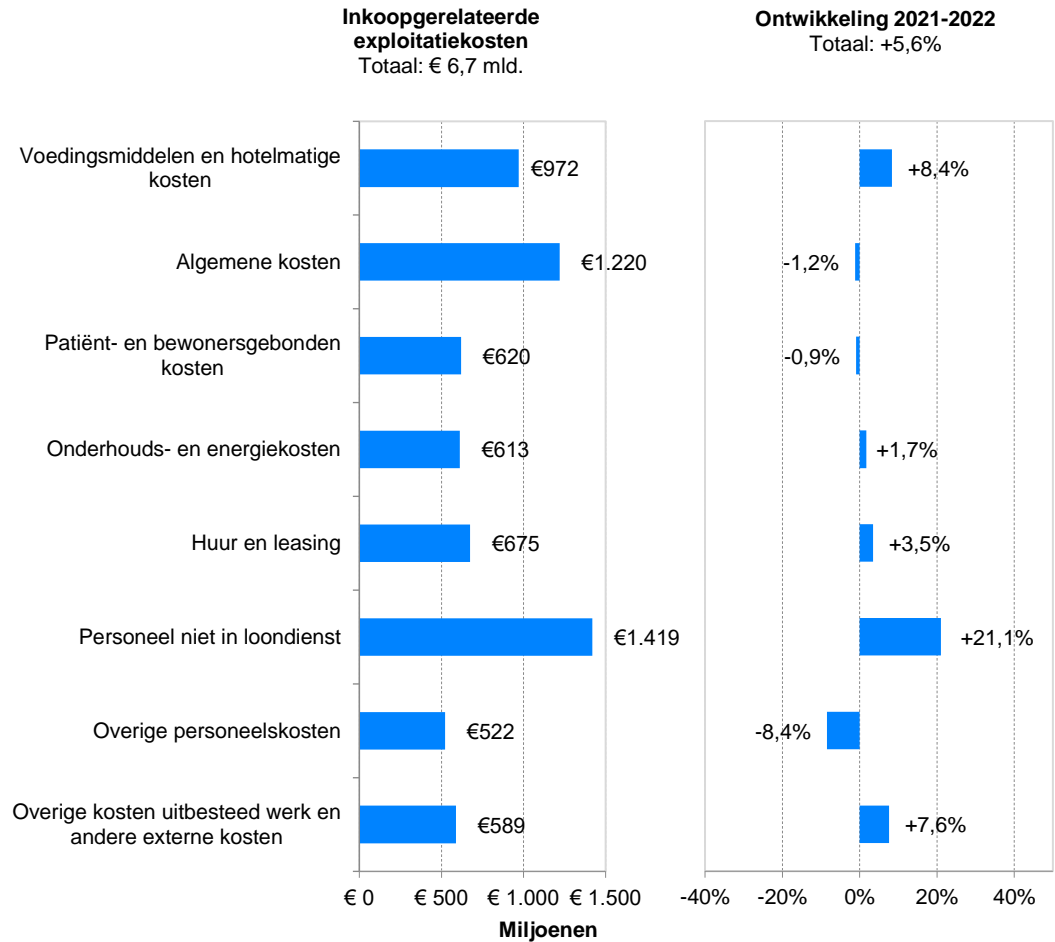
89% van de inkoopuitgaven betreft exploitatiekosten, in totaal € 6,7 mld. bij de onderzochte organisaties. Het overige deel betreft € 796 mln. aan afschrijvingen op eerder gedane investeringen. De afschrijvingen laten in 2022 een toename zien van +1,2%. De stijging van de inkoopgerelateerde exploitatiekosten is met +5,6% hoger, maar lijkt gelet op de flinke prijsstijgingen waarmee de sector vooral in het tweede deel van 2022 te maken kreeg, nog mee te vallen.

Tot de inkoopgerelateerde exploitatiekosten worden onder meer de cliëntgebonden kosten, voedingsmiddelen en hotelmatige kosten gerekend. De kostensoorten die in 2021 het sterkst stijgen, hebben betrekking op personeel niet in loondienst (+21,1%) en andere kosten van uitbesteed werk (+7,6%). Bij de kosten voor voedingsmiddelen en hotelmatige kosten lijken de prijsstijgingen wel zichtbaar. Deze kosten nemen in 2022 toe met +8,4%.

De inkoopratio⁴ die het aandeel van de inkoopgerelateerde exploitatiekosten aangeeft in het totaal van bedrijfslasten stijgt in 2022 van 31,5% naar 32,1%.

⁴ Inkoopratio: inkoopgerelateerde exploitatiekosten / som der bedrijfslasten.

Figuur 6 Verbijzondering inkoopgerelateerde exploitatiekosten VVT 2022

Patiënt- en bewonersgebonden kosten

Patiënt- en bewonersgebonden kosten staan het dichtst bij de kernactiviteit van VVT-organisaties. Uit aanvullende grootboekanalyses van IntraKoop blijkt dat VVT-organisaties gemiddeld rond de 40% uitgeven aan kosten voor behandeling en behandelingsondersteunende functies en 25% aan verpleging en verzorging (o.a. verplaatsingshulpmiddelen, incontinentiemateriaal). Het overige deel betreft onder meer kosten voor ontspanning en recreatie van bewoners, agogisch werk en medische materialen.

De VVT-sector ziet de patiënt- en bewonersgebonden kosten ten opzichte van 2021 gemiddeld beschouwd licht dalen (-0,9%), nadat eerder in 2020 al sprake was van gelijkblijvende kosten. Tussen de organisaties zijn er flinke verschillen: zo'n 150 organisaties zien deze kosten dalen, maar tegelijkertijd is er een nagenoeg zelfde aantal van 148 organisaties dat hun patiënt- en bewonersgebonden kosten juist ziet dalen. Het is vooral afhankelijk van in welk jaar de vaak omvangrijke kosten voor Covid-19 beschermingsmiddelen en medische materialen zijn gemaakt. De overige organisaties kennen geen patiënt- en bewonersgebonden kosten omdat ze uitsluitend thuiszorg aanbieden of ze zien deze kosten gelijk blijven.

In totaal bedragen de patiënt- en bewonersgebonden kosten bij de onderzochte organisaties in 2022 € 620 mln. Voor de totale sector komen de patiënt- en bewonersgebonden in 2021 naar verwachting op ongeveer € 700 mln.

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten

Een andere kostensoort die dicht bij de kernactiviteit van de VVT staat betreft de voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. Zo zijn de maaltijdmomenten voor veel cliënten in de sector een belangrijk deel van de dagbesteding. Uit door IntraKoop uitgevoerde grootboekanalyses blijkt dat de verhouding voedingsmiddelen ten opzichte van de hotelmatige kosten ongeveer 55% versus 45% is. De

belangrijkste hotelmatige kosten in de VVT-sector zijn voor schoonmaak, linnenvoorziening en vervoer.

De onderzochte organisaties zien deze kosten flink stijgen met +8,4% naar een totaal van € 972 mln., naar verwachting circa € 1.050 mln. voor de sector als geheel. In oktober 2022 onderzochten Intrakoop en Actiz⁵ de prijsstijgingen waarmee de sector werd geconfronteerd door wereldwijd gestegen grondstofprijzen. De toen gerapporteerde prijsstijgingen van +7,2% voor de hotelmatige kosten en +8,9% voor de kosten van eten en drinken lijken in lijn te liggen met de kostentoeename op basis van de jaarrekeningcijfers.

Onderhoud en energie

In 2022 geven de onderzochte organisaties € 613 mln. uit aan onderhouds- en energiegerelateerde kosten, 9% van hun totale inkoopkosten. Uit door Intrakoop uitgevoerde aanvullende grootboekanalyses blijkt dat circa de helft van de onderhouds- en energiekosten is toe te wijzen aan energie (51%). Het overige deel komt voor rekening van onderhoud (49%). De kosten van onderhoud en energie in 2022 een gematigde stijging van +1,7%. De geringe toename volgt na de aanzienlijke stijging van de onderhouds- en energiekosten in 2021. In dat jaar werd een deel van de uitgestelde onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd die in het eerste coronajaar 2020 waren uitgesteld. Het heeft daarmee een dempend effect op de stijging van de energieprijzen in het tweede deel van 2022.

Overige uitbesteed werk en andere externe kosten

Met ingang van verslagjaar 2022 worden in de verslaglegging de kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten apart gepubliceerd. Deze kosten omvatten de kosten van personeel niet in loondienst (PNIL) en de overige uitbesteding aan onderaannemers. PNIL komt later aan bod in de paragraaf over de personeelskosten. De kosten van de overige uitbesteding stijgen in 2022 met +7,6% naar in totaal € 589 mln. Doorgerekend naar de totale sector zal de omvang van het overige uitbesteed werk en externe kosten in 2022 een kleine € 6,5 mld. bedragen.

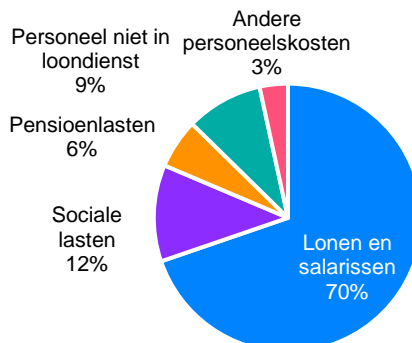
---

⁵ Impactstudie prijsstijgingen: Het effect op de bedrijfsvoering van VVT-organisaties (2022). Intrakoop en Actiz

3.2 Personeelskosten

Ruim twee derde van de totale personeelskosten (=70%) van de onderzochte VVT-organisaties betreft lonen en salarissen.

Figuur 7 Verbijzondering personeelskosten VVT 2022

Onder de personeelskosten vallen:

- Lonen en salarissen
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Personeel niet in loondienst (inkoopgerelateerd)
- Andere personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

Het jaar 2022 laat een stijging van de totale personeelskosten zien met +4,4% naar in totaal € 15,3 mld. bij de onderzochte organisaties. Dit is naar schatting ruim € 16,5 mld. voor de totale sector. De lonen en salarissen stijgen met +2,4%.

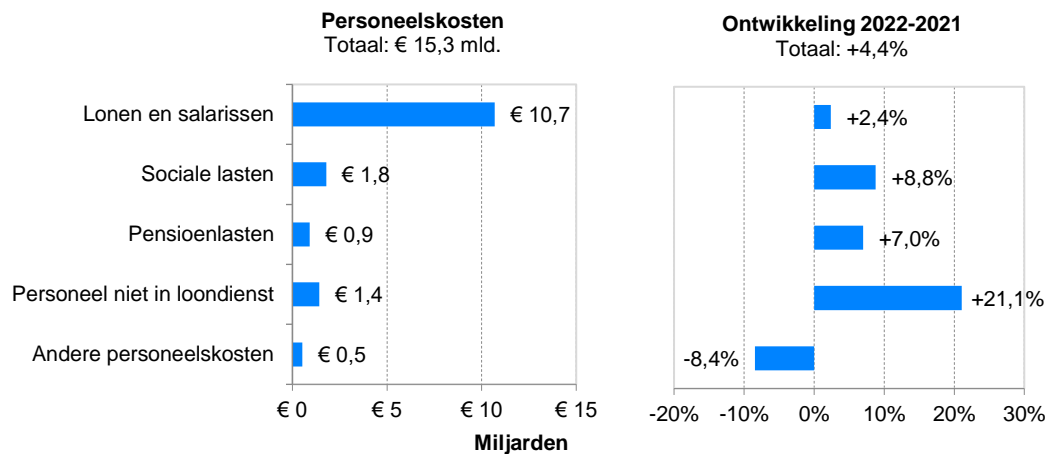
Door de in de cao opgenomen regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn' kunnen medewerkers in 'zwaar werk functies' na 45 dienstjaren eerder stoppen met werken. De voorzieningen die de zorgorganisaties hiervoor moeten treffen, leiden net als in 2021 tot een toename van de pensioenlasten, met +7,0%.

De stijging van de kosten voor personeel niet in loondienst (PNIL) is met 21,1% aanzienlijk. Het betekent nog een toename van +9,0% in 2021 de terugkeer naar een groei met dubbele cijfers, zoals in de jaren daarvoor. Het aantrekken van gekwalificeerd personeel blijft een uitdaging voor de sector. De inzet van personeel niet in loondienst heeft daarmee inmiddels een structureel karakter. De PNIL-ratio⁶ stijgt verder van 8,0% in 2021 naar 9,2% in 2022.

De daling van de 'andere personeelskosten' (-8,4%) wordt veroorzaakt door het wegvallen van de zorgbonus die bij veel organisaties in deze kostensoort was verwerkt.

⁶ PNIL-ratio: Kosten personeel niet in loondienst / totale personeelslasten.

Figuur 8 Verbijzondering personeelskosten 2022

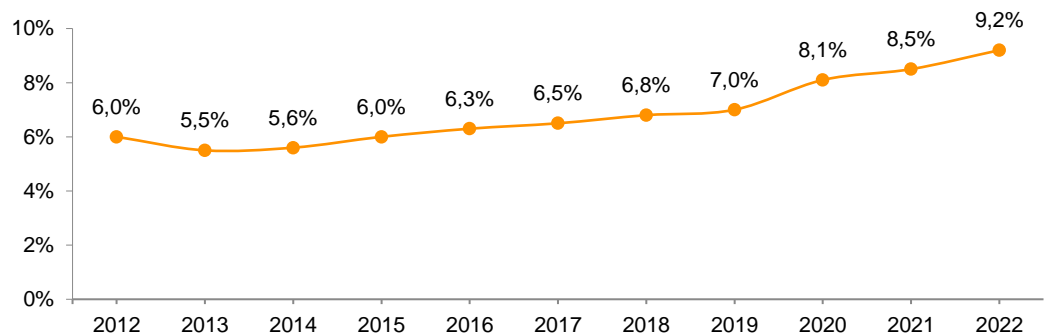

Verzuim

Covid-19 brengt de sector hogere verzuimcijfers. Waar de laatste jaren sprake was van een verzuim van 6-7% ligt met de komst van Covid-19 het verzuim boven de 8%. In 2021 lag het verzuimpercentage op 8,2% en in 2022 stijgt het verder naar 9,5%. Van de totale loonsom inclusief sociale lasten en premies van € 13,4 mld. is hiermee naar schatting € 1,3 mld. toe te schrijven aan medewerkers die door ziekte improductief zijn. In vergelijking met 2019, aan de vooravond van Covid-19, ligt het verzuim 2,5 procentpunt hoger. Dit surplus betekent voor de onderzochte organisaties dat zij in 2022 zo'n € 334 mln. van de eerder genoemde € 1,3 mld. extra aan loonkosten kwijt zijn voor improductieve medewerkers. Voor de totale VVT-sector zal dit bedrag uitkomen op zo'n € 360 mln. Hierbij zijn de vervangingskosten (extra inzet collega's, uitzendkrachten, PNIL) en de effecten die een hoog verzuim heeft op een lagere productie en kwaliteit van zorg nog niet meegerekend.

In vergelijking met andere deelsectoren in de gezondheidszorg - de ziekenhuizen, GGZ en de gehandicaptenzorg - heeft de VVT net als in 2020 te maken met het hoogste verzuim. Gepaard met een structureel tekort aan medewerkers, staat de sector hiermee voor een grote uitdaging.

Figuur 9 Ziekteverzuim VVT 2012-2022

Bij de onderzochte organisaties zijn ruim 417.000 medewerkers werkzaam, waarvan 87% werkt in een cliëntgebonden functie. De overige 13% kan tot de overhead worden gerekend.

Vacatures

Met het verder toegenomen verzuim laat de sector opnieuw een sterke behoefte aan nieuwe medewerkers zien. In 2022 stijgt het aantal cliëntgebonden vacatures met +7,6%. In 2022 hebben de onderzochte organisaties 15.575 cliëntgebonden vacatures, waarvan er 10.166 moeilijk vervulbaar zijn (+5,1%). Dit zijn functies die langer dan drie maanden open staan zonder een geschikte kandidaat te vinden.

© 2023 Intrakoop en Verstegen accountants en adviseurs. Overname of reproductie van de inhoud van deze rapportage, op welke wijze dan ook, is uitsluitend toegestaan met bronvermelding 'Intrakoop: Jaarverslagenanalyse Zorgsector 2022'. Het gegevensbestand dat ten grondslag ligt aan deze rapportage is eigendom van Intrakoop en voor geïnteresseerden tegen vergoeding opvraagbaar.

_intrakoop

Intrakoop u.a.

Regterweistraat 11a, 4181 CE Waardenburg
Postbus 67, 4180 BB Waardenburg
<http://www.intrakoop.nl>
<http://twitter.com/intrakoop>

Verstegen accountants en adviseurs

Noordendijk 189, 3311 RN Dordrecht
Postbus 574, 3300 AN Dordrecht
<http://www.verstegenaccountants.nl>
<http://twitter.com/VerstegenAcc>